

Zuzana Makovská: Západu nevyhovuje historická pravda o Rusku

- CZ24 News | 11. května 2020

Alexey L. Fedotov: Je důležité zachovávať historickú pravdu a postúpiť ju mladej generácii. Iba pamiatka bojovníkov za slobodu môže spoločnosti poskytnúť garanciu, že nacistický zločin sa nezopakuje

Protiruské nálady sú v západnej časti sveta na vzostupe. Po kauze Skripalovcov či vylúčení Ruska z olympijských hier sa v posledných rokoch začína siahäť aj na to, čo bolo celé desaťročia posvätné, a to na nezanedbateľný prínos Červenej armády a bývalého Sovietskeho zväzu pri oslobodzovaní Európy počas druhej svetovej vojny. Červená armáda pritom v rokoch 1944 až 1945 priniesla mier okrem bývalého Československa aj Poľsku, Maďarsku, Bulharsku, Rumunsku či Juhoslávii. Významným spôsobom prispela i k oslobodeniu Nórska aj Dánska a pádu nacizmu v samotnom Nemecku.

Sovietsky zväz však za to zaplatil vysokú cenu. Azda až privysokú. Druhá svetová vojna ho stála životy 26,5 milióna obyvateľov, pričom len 8,8 milióna z nich boli vojaci a vojnoví zajatci. Až dve tretiny teda predstavovali straty na životoch civilného obyvateľstva. Na Sovietsky zväz tak pripadá absolútna väčšina všetkých obetí v rámci protihitlerovskej koalície. Západ však akoby začal zabúdať na to, akú úlohu zohral ZSSR v 2. svetovej vojne. A na to, akú cenu za to zaplatil. Udalosti sa čoraz častejšie opisujú tak, akoby vojnu vyhrali Spojené štáty a ich západní spojenci. Ak sa aj nejaký prínos Sovietskemu zväzu priznáva, tak zväčša s dôvetkom, že hoci aj oslobodil Európu od nacizmu, urobil to len zo zisťných pohnútok, keďže ju tým dostal do svojho područia, vraj rovnako zničujúceho ako hitlerovská okupácia.

Nepriateľ demokratického sveta

V predstavách väčšiny amerického obyvateľstva sa druhá svetová vojna viedla na pobreží Normandie, v Iwó-džime či ruinách zničených francúzskych miest. Víťazom a zároveň osloboditeľom boli podľa nich jednoznačne Spojené štáty. Ako v jednom zo svojich článkov uvádza pomerne vplyvný Washington Post (8. mája 2015), víťazstvo im vraj priniesla „pevná vôľa generála Dwighta Eisenhowera, morálna sila britského premiéra Winstona Churchilla a zničujúca sila atómovej bomby“. Historické fakty však tvrdia niečo iné. Na západnom fronte bola sústredená menšia sila hitlerovských vojsk ako na tom východe a nijaká z jeho bitiek ani zďaleka nepripomínala nelútostné boje o Stalingrad. Práve bitka o toto mesto na sútoku Volgy a Carice, jedna z najkrvavejších v histórii vojenstva vôbec, patrila k rozhodujúcim momentom celej druhej svetovej vojny. Ďalšie zničujúce straty utrpeli vojská Osi pri Kursku v najväčšej tankovej bitke v histórii. Wehrmacht sa už z porážky, ktorá mala byť pôvodne jeho veľkým víťazstvom, nespamätal a začal ustupovať z pozícií vo východnej Európe.

Podľa Alexeja Leonidoviča Fedotova, veľvyslanca Ruskej federácie v Slovenskej republike, pripomína každá oslava víťazstva to, akú cenu museli zaplatiť "všetky národy za snahu hitlerovského Nemecka o svetovú nadvládu". Je preto dôležité zachovávať historickú pravdu a postúpiť ju mladej generácii. "Iba pamiatka bojovníkov za slobodu môže spoločnosti poskytnúť garanciu, že chyba a nacistický zločin sa nezopakujú. Zabudnutie spoločných obetí národov by bolo najväčšou zradou voči padlým hrdinom," poznamenal Fedotov.

Víťazstvo vo Veľkej vlasteneckej vojne, ako Rusko označuje východný front, teda nemecko-sovietsku vojnu, si každoročne pripomína veľkolepou vojenskou prehliadkou. Aj nad Červeným námestím sa však už objavuje pomerne silný protiruský závan - na okružle 70. výročie konca 2. svetovej vojny odmietol v roku 2015 do Moskvy pricestovať nielen vtedajší prezident USA Barack Obama, ale aj ostatní lídri niekdajšej protihitlerovskej koalície: Británie a Francúzska. Svet však podľa všetkého nie že nevie alebo si nepamätá, on nechce vedieť, ani si pamätať. Oslavy víťazstva sa dnes v prozápadných médiách farbisto opisujú predovšetkým ako demonštrácia sily a dôkaz agresivity Ruska. Rusko sa vníma nie ako osloboditeľ a garant mieru, ale ako nebezpečný agresor, čo sa náramne hodí do mozaiky vytvárajúcej predstavu Moskvy ako nepriateľa celého demokratického sveta.

Likvidácia pamätníkov

Historické fakty však nepustia, a to aj napriek masívnej propagande. Podľa údajov ruského ministerstva obrany ležia pozostatky sovietskych vojakov v 53 krajinách sveta, predovšetkým však ide o okolité európske štáty - Rakúsko, Maďarsko, Česko, Poľsko - kde ich, mimochodom, zahynulo najviac, ale aj Srbsko, Slovinsko, Britániu, Holandsko, Nórsko či Taliansko. Ich pamiatku dnes pripomínajú predovšetkým pamätníky, pamätné tabule či memoriálne cintoríny. Ani takéto pietne miesta sa nevyhýbajú protiruským náladám. Len v roku 2017 zneuctili vandali 23 objektov, pričom až 17 z nich v Poľsku a jeden dokonca u nás, a to v Košiciach.

To, že Poľsko neprekypuje prílišnou láskou k najpočetnejšiemu slovanskému národu, nie je nijaká novinka. Práve pri oslobodzovaní jeho územia pritom padlo zhruba šesťstotisíc sovietskych vojakov, v koncentračných táboroch zahynulo ďalších 700-tisíc až milión sovietskych zajatcov. V 657 masových aj samostatných hrobách na poľskom území ležia podľa ruského rezortu obrany pozostatky 1 769 283 sovietskych vojakov.

V roku 1994 podpísala Moskva s Varšavou medzivládnu dohodu práve o miestach posledného odpočinku a pamätníkoch obetiam vojen. Zaviazali sa v nej zachovávať takéto ruské objekty v Poľsku a naopak, poľské v Rusku. V roku 1997 bolo na zozname ruských pamätných miest v Poľsku 561 objektov. V októbri 2014 sa ich však uvádza už len 290. Poľská vláda totiž začala na jar toho roku tvrdiť, že dohoda o ochrane pamätníkov sa nevzťahuje na sovietske vojenské pamätné miesta mimo miest posledného odpočinku a na základe rozhodnutí miestnych samospráv sa začala ich postupná likvidácia.

Nesmrtelného pluku v Rusku 9. mája. Súčasťou každoročného sprievodu sa môže stať každý s fotografiou svojho rodinného príslušníka, účastníka Veľkej vlasteneckej vojny. Cieľom je, aby mladí ľudia nezabudli na starých a prastarých otcov, ktorí položili svoje životy za slobodu budúcich generácií.

Pochod

Bez pocitu vďaky

Postarala sa o to aj novelizácia poľského zákona o takzvanej dekomunizácii. Tá nariadila likvidáciu všetkých pamätníkov sovietskym vojakom osloboditeľom do októbra 2017, keďže z jej pohľadu propagujú komunizmus. Novelizácia totiž prikazovala odstránenie všetkých symbolov totalitných režimov s výnimkou cintorínov a múzeí. Doplatilo na ňu napríklad varšavské súsošie oslavujúce Červenú armádu, ktoré za „pripomínajúce totalitu“ označil poľský Inštitút národnej pamäti. Zákon je postavený tak, že čo inštitút takto označí, musí jednoducho zmiznúť. Okrem sôch sa to týka napríklad aj názvov ulíc. Len vo Varšave by ich tak malo byť premenovaných takmer 50, čo vyvolalo protest tamajších obyvateľov, nevidiacich v takých zmenách nijaký zmysel.

Nechajme však hovoriť čísla. V roku 2014 boli v Poľsku zlikvidované dva pamätníky vojakom osloboditeľom, v rokoch 2015 a 2016 zhodne po šesť, v ďalšom roku päť a v roku 2018 (údaje sú k augustu 2018) až 26 pamätníkov. Oveľa viac je prípadov vandalizmu, pričom na Poľsko pripadajú až dve tretiny takýchto hanebných činov vo vzťahu k sovietskym pamätným objektom na celom svete.

Štátom podporované ničenie pamätníkov 2. svetovej vojny prebieha na pozadí masívnej kampane

falzifikácie histórie a pokusov legalizovať absurdné tvrdenie o rovnakej zodpovednosti Nemecka a Sovietskeho zväzu za druhú svetovú vojnu. Príkladom sú napríklad tvrdenia, že Červená armáda vraj Poľsko neoslobodila, ale len zamenila nemeckú okupáciu na sovietskú a že Poliaci by sa preto mali zbaviť „falošného pocitu vďaky“ k sovietskym vojakom.

Trestnoprávna dohra

Na Slovensku je z tohto hľadiska v porovnaní s Poľskom situácia nesporne pokojnejšia. Pripomeňme, že na našom území prišlo podľa oficiálnych údajov ruského ministerstva obrany počas bojov v rokoch 1941 – 1945 o život 98 895 vojakov Červenej armády a ich pozostatky ležia v 186 spoločných alebo individuálnych hrobách. K miestam ich posledného odpočinku patrí Slavín a osem veľkých memoriálnych cintorínov vo Zvolene, Michalovciach, Svidníku, Štúrove, Košiciach, Žiline, Trebišove a Humennom. Väčšina pamätníkov na našom území je v relatívne dobrom stave.

Vandalizmus sa týka len jedného pamätníka Červenej armády, a to už spomínaného v Košiciach. V auguste 2017 z neho štvorčlenná skupinka (Peter Kalmus, Ľuboš Lorenz, Štefan Šefčík a Peter Olejník) odstránila kosák a kladivo. Na pokoji nenechali ani okolie hrobov vojakov a zničili tam viaceré dekoratívne symboly. To, že nešlo len o nevinnú zábavku rozveselenej partie, dokazuje aj trestnoprávna dohra celého prípadu: Peter Kalmus dostal za hanobenie kultúrnej pamiatky podmienku. Podľa vtedajšieho košického primátora Richarda Rašiho pritom nešlo o prvý prípad poškodenia pamätníka. Ruské ministerstvo zahraničia vníma jeho zneuctenie ako amorálny a provokatívny čin, keďže sa pomník týči na mieste posledného odpočinku vojakov, ktorí padli počas oslobodzovania Slovenska.

Putin sa zúčastnil v Slovinsku (30. júla 2016) na spomienkovej slávnosti pri príležitosti 100. výročia vzniku kaplnky postavenej ruskými vojnovými zajatcami počas prvej svetovej vojny. Kaplnka zároveň slúži ako vojenský pamätník a symbolické prepojenie medzi Slovinskom a Ruskom a nachádza sa v priesmyku Vršič pri Kranjskej Gore.

Vladimír

Triezvy pohľad

Skutočnou oázou pokoja – a možno povedať, že aj zdravého rozumu v mori protiruskej hystérie – je neďaleké Slovinsko. Nielenže tu nebadať nijaké tendencie poškodzovania či dokonca odstraňovania pamätníkov sovietskym vojakom, ale dokonca tu pribúdajú nové ako prejav vďaky osloboditeľom. Pomerne nedávno, 30. júla 2016, odhalili jeden v Ľubľane. Pamätník synom Ruska a Sovietskeho zväzu, ktorí zahynuli na slovinskom území v rokoch 1. a 2. svetovej vojny, ako znie jeho oficiálny názov, bol postavený výlučne zo zbierky dobrovoľníkov. Každý z jeho ôsmich bielych stĺpov, nesúcich na svojom vrchu žeriava ako symbol nesmrtnosti, znamená jeden rok z dvoch svetových vojen, ktoré zasiahli Rusko.

Slovinsko-ruské vzťahy boli tradične na dobrej úrovni, a to aj napriek neľahkým obdobiam histórie. Už počas prvej svetovej vojny tu skončilo zhruba 40-tisíc ruských vojnových zajatcov, ktorí pod rakúskym dozorom v náročných podmienkach pracovali na stavbách strategických objektov, predovšetkým ciest, železníc, mostov alebo tunelov. Ich utrpenie pripomína drevená ruská kaplnka v horskom priesmyku Vršič v slovinských Alpách z roku 1916. Stojí pri masovom hrobe skrývajúcim pozostatky obetí obrovskej lavíny, ktorá v marci 1916 pochovala ruský pracovný tábor. Počet obetí nebol nikdy presne určený, lavína však podľa odhadov vzala so sebou životy 170 až 300 ruských zajatcov.

Rekonštrukcie sa dočkal aj ďalší objekt smutnej časti histórie – budova bývalého koncentračného tábora v Maribore na severovýchode krajiny, počas 2. svetovej vojny okupovanom treťou ríšou. V priestoroch tábora Stalag XVIII., kde našlo svoju smrť vyše päťtisíc červenoarmejcov, má dnes svoje sídlo Medzinárodné centrum pre výskum druhej svetovej vojny.

Pre Slovincov Rusko nikdy nebolo nepriateľom, skôr naopak. Veľmi dobre si uvedomujú, aké obete priniesol Sovietsky zväz v dvoch svetových vojnách, tých najkrvavejších konfliktov v doterajšej histórii človečenstva. Z ich prístupu by si mala vziať ostatná Európa a zachovať si triezvy pohľad na históriu. Odstraňovanie pamätníkov vojakom Červenej armády samotný historický fakt oslobodenia totiž neprepíše a vklad soviетov do mierových dejín sveta nevymaže. Naopak, svedčí len o malosti ducha falzifikátorov histórie.